

Veronika Čunderlík Čerbová: Základy a kazuistika kánonického manželského práva

Wolters Kluwer, Bratislava, 2020, 124 s., ISBN 978-80-571-0269-4.

JUDr. Veronika Čunderlík Čerbová, PhD. je známa ako perspektívna odborná asistentka na Katedre rímskeho práva, kánonického a cirkevného práva Právnickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave. Čitateľskej verejnosti už pred časom predstavila svoju vedeckú monografiu o mieste prirodzenoprávnej teórie v práve Katolíckej cirkvi.¹ V roku 2020 sa jej podarilo obohatiť slovenský knižný trh o veľmi sympatickú učebnú pomôcku, ktorá čitateľovi-študentovi približuje problematiku kánonického manželského práva.² Vítaným špecifikom tejto publikácie je, že popri koncíznej teoretickej časti obsahuje aj materiál na interaktívnu prácu so študentmi, teda tzv. kazuistiku. Na zaujímavých praktických prípadoch (ale aj úvahách a výzvach na zamyslenie) majú študenti následne možnosť tvorivo aplikovať nadobudnuté poznatky v simulovanej praxi. Do tejto časti sú na určitých miestach organicky včlenené aj popisy prípadov z rozhodovacej činnosti (dokonca samotnej Rímskej roty), citované najmä z časopisu „*Adnotatio Iurisprudentiae*“, čím sa študentom priamo v učebnici sprostredkúva cenný materiál o praktických problémoch v tejto oblasti.

Kniha sa delí celkom na osem kapitol. V prvej kapitole sa autorka snaží rozlíšiť medzi známou trojicou pojmov: cirkevné právo, kánonické právo a konfesné právo. Dospieva k záveru, že kým cirkevné právo sa zaoberá vnútornými predpismi rôznych cirkví, kánonické právo sa venuje len právu Katolíckej cirkvi.

Druhá kapitola predstavuje krátky exkurz do teórie kánonického práva, keď sa autorka zaoberá problematikou noriem kánonického práva a ich druhmi. Tento

¹ ČUNDERLÍK ČERBOVÁ, Veronika, *Prirodzenoprávna teória v práve Katolíckej cirkvi*, Praha, 2016, 176 s., kde môžeme osobitne poukázať na kapitolu, v ktorej sa zaoberala prirodzeným zákonom v kánonickom manželskom práve (s. 113–133).

² Okrem tejto publikácie nám dovoľte z danej témy spomenúť aspoň najnovšiu učebnicu: PŘIBYL, Stanislav, *Výbrané problémy kanonického manželského práva*, Trnava, 2021, 171 s.

pozvoľný vstup do vlastnej problematiky možno z hľadiska študentov hodnotiť veľmi pozitívne, keďže im poskytuje primeranú propedeutiku pre ďalšie štúdium.

Tretia kapitola sa následne venuje definícii a rôznym typológiám manželstva. Zvlášť oceňujeme, že autorka sa nevyhýba ani charakteristike historických typov manželstiev. V tomto kontexte osobitne zaujme citácia vhodne zvolenej pasáže zo Shakespearovej hry Rómeo a Júlia, ktorá je využitá ako podnet na vedenie ďalšej diskusie na hodine.

Nasledujúca kapitola nesie názov *Forma a uzavretie manželstva v kánonickom práve*, pričom čitateľa prevedie cez nuansy riadnej i mimoriadnej formy uzavretia manželstva, autorka spomenie dišpenz od kánonickej formy, napokon sa zaoberá aj prípravou na manželstvo z hľadiska kánonického práva. Na konci sa nachádzajú praktické prípady (ako v každej kapitole). V tejto časti by sme radi vyzdvihli opäť ten aspekt publikácie, že autorka často poukazuje aj na svetské právo (stelesnené najmä v Zákone o rodine), čím dodáva textu autenticitu a jednotlivé právne systémy spája v jednotliatosti reálneho života.

V súlade s pomyselnou štruktúrou Kódexu kánonického práva sa piata kapitola venuje manželským prekážkam. Z pedagogického hľadiska pokladáme za prínosné, že autorka väčšinou na začiatku preberá príslušné ustanovenie Kódexu, ktoré následne podrobuje svojmu komentáru.

Napokon šiesta kapitola analyzuje problematiku manželského súhlasu a jeho vád. Najviac miesta sa v knihe venuje otázkam zániku manželstva (v siedmej a ôsmej kapitole). Kým v siedmej časti sa výklad koncentruje na problematiku zániku manželstva bez zisťovania nulity (napr. odľukou), posledná časť oboznamuje čitateľa s tými aspektmi kánonického procesného práva, u ktorých možno nájsť interakcie s manželským právom (zvlášť v rámci procesu zisťovania nulity manželstva).

Pri hlbšej úvahe je nutné spomenúť, že tvorba učebnice predstavuje z obsahového hľadiska vždy veľmi náročnú výzvu, ktorá žiada, aby sme študentom v čo najzrozumiteľnejšej forme sprostredkovali čo najviac vedomostí, ideálne za dodržania všetkých terminologických pravidiel odboru.³ Autorke sa to darí,

³ Uvedené platí o to viac, ak ide o základný (prehľadový) text, ktorý plynulo nadväzuje na riešenie praktických prípadov. Z kazuistickej literatúry spomeňme demonštratívny výberom zo svetovej literatúry napríklad veľmi zaujímavý „casebook“ pravoslávneho práva: VISCUSO, Patrick, *Orthodox Canon Law: Casebook for Study*, Berkeley, 2006. Určite tiež neprekvapí, že kazuistická metóda bola pod vplyvom Graciánovho dekrétu v stredovekom kánonickom práve celkom rozšírená, čomu

zvlášť kladne hodnotíme používanie tabuliek, ktoré text sprehľadňujú. Recenzia však nemôže byť len laudáciou, aby slová chvály nestratili na dôveryhodnosti. Keďže táto kniha má všetky predpoklady stať sa úspešnou učebnou pomôckou, pre prípad ďalších vydaní by sme autorku radi posmelili vo výraznejšom používaní zahraničnej literatúry. Učebnica má totiž naozaj veľmi bohatý poznámkový aparát a autorka precízne používa zaužívané citačné techniky, ale až na výnimky ide o československé diela, resp. preklady do českého alebo slovenského jazyka.

Recenzovaná učebná pomôcka je zrejme určená pre výučbu výberového predmetu *Kánonickoprávna manželská kazuistika* na Právnickej fakulte Univerzity Komenského, kde sa mladí adepti právnej vedy budú môcť podrobnejšie oboznámiť aj s touto zaujímavou a bohatou stránkou kánonického práva. Predpokladáme však, že táto publikácia si môže nájsť široké spektrum spokojných čitateľov aj na iných právnických a teologických fakultách, v právnej vede, ale predovšetkým v právnej, resp. pedagogickej praxi. Odborný dohľad nad knihou prevzali ako recenzenti prof. JUDr. Vojtech Vladár, PhD. z bratislavskej právnickej fakulty, člen redakčnej rady *Revue cirkevného práva*, a doc. Dr. iur. JUDr. Ing. Michal Turošík, PhD., dekan Právnickej fakulty Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici.

Martin Gregor

zodpovedalo aj pomerne veľké množstvo prakticky zameranej právnickej literatúry, v rámci ktorej autori poukazovali na najrozmanitejšie problémy praxe. K tomu odkazujeme na vynikajúci článok: BARRACLOUGH, Geoffrey, *Praxis Beneficiorum: A Contribution to the History of Practical Legal Literature in the Later Middle Age*, in: *ZSS, Kan. Abt.*, 27. Band, 1938, Weimar, s. 94 a nasl.